

صدی سه از آن ۱۷۰۱ تومان و پنج قران می شود و همان طور که آقای کفیل وزارت عدلیه بیان فرمودند برای مخارج غیر مترقبه است که در وزارت خانه پیش می آید و این برای مخارج فوق العاده محکمه هم نیست.

**رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله**  
(اجازه)

**حاج شیخ اسدالله - موافقم**  
(جمعی گفتند مذاکرات کافی است)

**رئیس - پس رأی میگیریم به مبلغ ۱۷۰۱ تومان و پنج قران آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند.**

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)  
**رئیس - تصویب شد.**

حالا باید رأی داده شود بماده دوم خود قانون - بماده اول سابق رأی داده شده ولی اخیراً جزئی اصلاحی شده به عرض آقایان می رسد.

نوشته بود مبلغ سیصد هزار تومان برای مخارج ۹ ماهه اعتبار داده می شود ۹ ماه را خواستند توضیح کرده باشند از اول حمل الی آخر قوس نوشته اند در اینکه مخالفی نیست همچو چیزی اضافه شود.  
(گفته شد خیر)

**رئیس - ماده دوم قرائت می شود.**

(شرح ذیل قرائت شد)

ماده دوم - بودجه سه ماهه آخر هنده السنه ایت ثیل ۱۳۰۱ وزارت عدلیه مطابق صورت ضمیمه که مشتمل بر سه فصل و بیست و سه ماده است و بالغ بر یکصد و نود و یک هزار و دویست و سیزده تومان و پنج قران می شود تصویب میگردد مشروط بر اینکه هر قسمتی از تشکیلات عدلیه که مخارج آن مطابق این ماده تصویب شده از تاریخ تشکیل (در ظرف این سه ماه) پرداخت گردد.

**رئیس - آقای شیخ الاسلام اصفهانی**  
(اجازه)

شیخ الاسلام اصفهانی - این تقریباً یک رائی است که در کلیات گرفته می شود یعنی یک قسمت از این مواد تحت این ماده رأی گرفته می شود و بنده عقیده دارم که این رأی صحیح نیست دیشب هم در کمیسیون عرض کردم ولی قابل توجه نشد - در اینجا نه ماه اعتبار داده شده است در صورتیکه ۳ ماهه بآخر سال است آن دو ماهه بآخر سال مانده ما بودجه تصویب میکنیم برای سه ماه آخر سال که یک قسمت از آن اضافات و تشکیلات جدید است.

روح مطلب این است که ما چهل هزار تومان اعتبار برای آخر سال می دهیم که وزارت عدلیه تشکیلاتی بدهد در صورتیکه یکماه گذشته این صورت صحیحی ندارد و در این دو ماه هم که بآخر سال مانده بنده

تصور نمیکنم بشود تشکیلات جدیدی داد یا اگر بشود فایده ندارد.

این مبلغ هم جزئی نیست یعنی قریب چهل هزار تومان فرق این اضافاتی است که به وزارت عدلیه داده می شود - بنده کاملاً مخالف هستم در این آخر سال که دو ماه مانده و هنوز قانون بودجه بریاست وزراء فرستاده نشده است که از آنجا به وزارت عدلیه برود چهل هزار تومان اضافه اعتبار داده شود.

یک قسمت از مطلب هم بمعینه بنده غلط است ما چگونه رأی بدهیم که وزارت عدلیه در ماه گذشته باین اعتبار تشکیلات بدهد.

**معاون وزارت عدلیه - خود**  
انشاء ماده جواب آقای شیخ الاسلام را می دهد نوشته شده اگر این تشکیلات نشده باشد اضافه را بدهند در این صورت تصور می کنم اشکالی نباشد.

**رئیس - آقای آقا سید فاضل**  
**آقا سید فاضل - موافق هستم**  
**رئیس - مذاکرات کافی است**  
(جمعی گفتند بلی)

**رئیس - رأی می گیریم بماده**  
**شیخ الاسلام - بنده یک پیشنهادی**  
کرده ام.

(پیشنهاد آقای شیخ الاسلام بشرح ذیل قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی - بنده پیشنهاد میکنم در موقع رأی گرفتن در بودجه سه ماهه آخر سال عدلیه اضافات کسر شود

شیخ الاسلام اصفهانی  
**رئیس - توضیح ندارید.**

**شیخ الاسلام - توضیح دارم باز**  
تکرار میکنم که چهل هزار تومان بی جهت در آخر سال به وزارت عدلیه اعتبار دادن از برای اینکه تشکیلات جدیدی بدهند در صورتیکه یک ماه گذشته صورت صحیحی ندارد بعلاوه می بینیم اعتبار در غیر مجلهائی که معین شده مصرف می شود در قانون بودجه شرط می شود از اعتبار چهل هزار تومان حقوق ندهند وقتی صورت می دهند نصف آن حقوق است و این اعتبار هم که حالا بوزارت عدلیه می دهند بالاخره منجر به یک حساب سازی و صورت سازیها میشود که هیچ فایده ندارد.

**رئیس - رأی می گیریم بقابل توجه**  
بودن پیشنهاد آقای شیخ الاسلام آقایانی که قابل توجه می دانند قیام فرمایند.  
(عده قلیلی قیام نمودند)

**رئیس - قابل توجه نشد رأی می گیریم بماده دوم بترتیبی که قرائت شد**  
آقایانیکه ماده دوم را تصویب میکنند قیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

**رئیس - تصویب شد.**

(ماده سوم بشرح ذیل قرائت شد)

ماده سوم - حقوق تقاعد و شهریه معینه در این بودجه تا اول حمل ۱۳۰۲ که موقع اجرای قانون استخدام است پرداخت می شود و پس از آن دارندگان این حقوق مشمول مواد آن قانون خواهند بود حقوق دیگری بهر صیغه که باشد (مستمری شهریه و غیره) بصاحبان این حقوق تأدیه نخواهد شد.

**رئیس - مخالفی ندارد**  
(گفته شد خیر)

**رئیس - آقایانیکه ماده سوم را تصویب میکنند قیام فرمایند**  
(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

**رئیس - تصویب شد - مذاکرات**  
در کلیات است.

**آقای حاجی میرزا عبدالوهاب**  
(اجازه)

**حاجی میرزا عبدالوهاب -**  
بنده عرض می کنم در ماده ۹ این بودجه ۶۱۲۰ تومان برای

اداره دفتر مدعی العمومی معین کرده اند و حال آنکه دفتر مدعی العمومی بکارهای مردم نمیرسد و من کاغذها بنجا نوشته ام بعد از پانزده روز می نویسند کاغذ را کم کرده ایم اگر این طور باشد بنده ابد این بودجه را تصویب نمیکنم ما بودجهئی را تصویب می کنیم که تا اندازه که پول داده می شود برای مردم کار بکنند نه اینکه کارهای مردم لنگ بماند.

**رئیس - آقای آقا سید یعقوب**  
(اجازه)

**آقا سید یعقوب - بنده خیلی از مخالفت**  
آقای حاجی میرزا عبدالوهاب تعجب میکنم می فرمایند چون مدعی العموم جواب کاغذ را نداده من مخالفم بنده عرض می کنم وزارت عدلیه در تمام مملکت ایران شعبه دارد محکمه دارد برای یک جواب کاغذ ننوشتن نمی شود مامنکر بودجه عدلیه یک مملکت بشویم حالا بآقای کفیل می گوئیم جواب شمارا بدهند ولی این مخالفت نشد که فرمودید.

گفته شد مذاکرات کافی است  
**رئیس - رأی می گیریم بلایحه قانونی**  
بودجه عدلیه که مشتمل بر ۳ ماده است آقایانی که تصویب میکنند ورقه سفید و الاورقه کبود خواهند داد

اخذ و استخراج آراء بعمل آمد نتیجه بترتیب ذیل حاصل شد.

عده حضار ۷۳ نفر ورقه سفید علامت قبول ۴۶ ورقه کبود علامت رد ۹ امتناع ۱۸

**رئیس - عده حضار ۷۳ با اکثریت**  
۴۶ رأی تصویب شد. برای دستور روز ۳ شنبه چه می فرمائید

**آقای آقا سید یعقوب**  
(اجازه)

**آقا سید یعقوب - بمعینه بنده این**  
است مطابق جریانی که پیدا شده دستور

معین کرده اند رفتار کنیم روزهای شنبه و سه شنبه برای قوانین معین شده است و دو روز هم برای بودجه و روز پنجشنبه هم برای کارهای متفرقه باین ترتیب کار هم بیشتر می شود عقیده بنده این است بهمانجریان باقی باشد

**رئیس - آقای آقامیرزا علی**  
(اجازه)

**آقامیرزا علی کازرونی - چو**  
مسئله البسه وطنی دارای اهمیت است تقاضا میکنم جزو دستور باشد

**رئیس - پس مخالفی نیست که لایحه**  
امتیاز فقط جزو دستور باشد.

گفته شد خیر

**رئیس - آقای زنجبانی پیشنهاد**  
کرده اند بعد از این جلسات طرف عصر تشکیل شود.

**آقای سهام السلطان**  
(اجازه)

**سهام السلطان - عقیده بنده راجع**  
پیشنهاد آقای زنجبانی این است که سه روز در طرف عصر جلسه تشکیل بدهیم و در روز طرف صبح که همکار کمیسیونها پیش رفت کند و هم ترتیب مجلس زیر کمیسیونها طرف عصر و بعضی طرف صبح می توانا بکارهای خود برسند

**رئیس - گمان میکنم بیجهت مذاکر**  
می شود چون عده کافی نیست  
(مجلس نیم ساعت قبل از ظهر ختم شد)  
**رئیس مجلس - مؤتمن الملک**

جلسه ۲۱۳

**صورت مشروح مجلس**  
**یوم سه شنبه سوم ذل**  
**یک هزار سیصد و یک**  
**مطابق پنجم جمادی**  
**الثانی یک هزار چهل**  
**و یک مجلس دو**  
**ساعت و ربع قبل از ظهر**  
**بر ریاست آقای مؤتمن**  
**الملک تشکیل گردید**

(صورت جلسه یوم یکشنبه اول

دلورا آقای امیر ناصر

قرائت نمودند)

**رئیس - گویادر صورت جلسه ایرادی**  
نباشد؟ دستور لایحه امتیاز فقط است آقای

محقق العلماء

(اجازه)

**محقق العلماء - آقایان اوقات مجلس**  
را اینطور تقسیم کردند: دو روز برای بودجه. دو روز برای امتیاز فقط و یک روز هم برای مسائل متفرقه. و هیچ صحبتی از قانون انتخابات که کم کم موقع آن نزدیک میشود نیست در صورتی که اگر یک ماده مختلف و ماضیه هم داشته باشد ممکن است آقایان میان خودشان تصفیه کنند خوب است یک موقعی را برای مذاکره در قانون انتخابات اختصاص بدهیم

رئیس - آقای سهام السلطان  
(اجازه)

**سهام السلطان** - راجع به قانون انتخابات بنیاد کمیسیون از طرف فراکسیون ها تشکیل شود که تا اندازه اختلافات را رفع کند و وقتی که به مجلس آمد کمتر در آن مذاکره شود و گویا هنوز کاملاً رفع اختلافات نشده و بهتر این است امروز که اختصاص به نطف دارد در همان مسئله مذاکره شود و قانون انتخابات را ممکن است روز ۵ شنبه مختص بمسائل متفرقه است مطرح کنند.

رئیس - آقای آقاسید فاضل  
(اجازه)

**آقاسید فاضل** - نظر باینکه محمد جعفر نام تاجر اصفهانی مقیم بادکوبه در موقع انقلابات بادکوبه ثروتش بکلی از بین رفته و کاکین و مستغلات هرچه داشته همه اشغال شده و خودش به فقر و فاقه مبتلا شده و با کمال صعوبت در ایران زندگانی میکند و تمام عیالات او در بادکوبه هستند نظر به فقر و استیصال او از طرف دولت پیشنهاد شده است که شش ماهه یا سه ماهه ماهی پنجاه تومان با و قرض داده شود و آن پیشنهاد به کمیسیون آمده و در کمیسیون تصویب شده اگر آقایان تصویب میفرمایند جزء دستور شده و مطرح شود که این بچاره بتواند امرار معاش بنماید.

رئیس - فردا که در بودجه صحبت بشود تقاضا کنید جزء دستور بشود. (بعده امتیاز نطف شمال از ماده ۱۹ مطرح ست.)

آقای سلیمان میرزا

(اجازه)

**سلیمان میرزا** - عرضی ندارم  
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله  
(اجازه)

**حاج شیخ اسدالله** - بنده موافقم  
رئیس - آقای آقاسید یعقوب  
(اجازه)

**آقاسید یعقوب** - بنده هم موافقم  
**شیخ الاسلام اصفهانی** - خوب ست ماده خوانده شود.

(ماده ۱۹ بشرح ذیل قرائت شد)

ماده ۱۹ - دولت يك نفر كمیسیون تعیین می نماید که در امور راجعه بامتیاز نماینده دولت خواهد بود و صاحب امتیاز یا نمایندگان او همیشه با و دسترس خواهند داشت کمیسیون مزبور کلیه اطلاعات مربوط بامتیاز را که دارا باشد هر وقت صاحب امتیاز بخواهد با و خواهد داد و او را راهنمایی خواهد کرد کمیسیون مزبور از نماینده که صاحب امتیاز معین میکند کلیه اطلاعات مربوط بمنافع دولت و اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره را مطالبه خواهد کرد که هر زمان دولت بخواهد اطلاع دهد

صاحب امتیاز سالیانه مبلغ ۵ هزار دلار طلای رایج آمریکا از باب حقوق کمیسیون بدولت خواهد پرداخت.

رئیس آقای دستغیب  
(اجازه)

دست غیب - مقصود از تعیین کمیسیون این است که اطلاعات لازمه را از طرف کمیسیون بدولت و از طرف دولت بصاحب امتیاز بدهند.

اگر مقصود این است و نظر باینکه در سایر امتیازهای دول دیگر کمیسیون معمول بوده است باید در اینجا هم باشد که این ترتیب خوبی نیست و اگر در حقیقت مقصود از کمیسیون این است که ناظر بر اعمال صاحب امتیاز باشد و در حساب و عملیات او رسیدگی و تفتیش کند این عبارت آن مقصود را نمی رساند. البته کمیسیون باید اختیار داشته باشد که هر وقت بخواهد در دفتر و دوسیه و اعمال صاحب امتیاز نظارت نماید و فایده از وجود او بدولت برسد و الا اگر بنا باشد که از صاحب امتیاز بخواهد کسب اطلاع کند بدیهی است صاحب امتیاز بضرر خودش با و اطلاع نخواهد داد. این ماده بکمیسیون اختیار نمی دهد که در دفتر و دوسیه ها و اعمال صاحب امتیاز نظارت داشته باشد فقط می نویسد که هر وقت لازم شد از صاحب امتیاز کسب اطلاع کرده بدولت راپورت بدهد.

نطف جنوب بهترین گواه ما است زیرا کمیسیونی که برای نطف جنوب معین شد از قراری که من شنیده ام در لندن نشسته حالا به آن کار ندارم که شخص متخصص با اطلاعی است یا نیست بهر جهت در لندن نشسته پس از شش ماه يك سال دوسال هر وقت که خودش بخواهد به کمیسیون می گوید اطلاعی به من بدهد کمیسیون هم بتوسط مأمور خودش که در لندن است با و اطلاعی می دهد و او هم بدولت راپورت میدهد و با این ترتیب تصور نمیکنم حقوق دولت محفوظ بماند و در حقیقت اگر قصد ما این است که به کمیسیون اختیار بدهیم که در اعمال کمیسانی دخالت و نظارت کند این عبارت آن مقصود را نمیرساند.

اینجا نوشته شده است دولت يك نفر كمیسیون تعیین می نماید که در امور راجعه بامتیاز نماینده دولت خواهد بود و صاحب امتیاز یا نمایندگان او همیشه با و دسترس خواهند داشت.

کمیسیون مزبور کلیه اطلاعات مربوط بامتیاز را که دارا باشد هر وقت صاحب امتیاز بخواهد با و اطلاع خواهد داد.

این يك جزء که متعلق بدولت است و تا اندازه عبارتش مقصود را میرساند.

جزء بعدش به هیچ وجه مقصود را نمیرساند زیرا نوشته شده است که او راهنمایی خواهد کرد کمیسیون مزبور از نماینده که صاحب امتیاز معین میکند کلیه اطلاعات

مربوطه به منافع دولت و اطلاعات راجعه به پیشرفت کار و غیره را مطالبه خواهد کرد و بدیهی است وقتی که از او اطلاع بخواهند او بضرر خودش اطلاعی نخواهد داد اگر مقصود ما نظارت است که این ماده آن را نمیرساند. آقا سید فاضل - خیر نظارت مقصود نیست.

نصرت الدوله - مقصود نظارت است. دستغیب - اگر مقصود نظارت نیست این ماده فایده ندارد و اگر مقصود نظارت است کسب اطلاع کردن از خود کمیسانی معنی ندارد زیرا کسی که از او کسب اطلاع میشود معصوم نیست البته نفع خودش را صرف نظر نمیکنند و يك چیزی به منفعت خودش می نویسند و به کمیسیون میدهد و باین ترتیب حقوق دولت محفوظ نمی ماند و به عقیده بنده باید اختیارات کمیسیون را اینجا زیاد کنیم باین معنی که با و اختیار بدهیم هر وقت لازم بداند در اعمال و رفتار کمیسانی تفتیش نماید.

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله  
(اجازه)

**حاج شیخ اسدالله** - بنده تصدیق میکنم تا بحال کمیسرهایی که از طرف دولت ایران معین شده اند کاملاً به وظایف خود عمل نکرده اند اعم از کمیسیون نفت یا کمیسیون بانک یا دیگری فقط در اینجا یا در لندن در خانه اش نشسته تفتیش میکند و يك حقوقی میگیرد هر وقت هم دولت از او اطلاعی میخواهد مطابق میل خودش يك جوابی می دهد از این جهت بنده تصدیق میکنم که تا کنون کمیسر ها به وظایف خود عمل نکرده اند و البته دولت باید اشخاصی را که برای این کار انتخاب میکند مکلف کند که کاملاً به وظایف خودشان عمل کنند.

از این مسئله میگذریم. راجع به اصل موضوع تصور نمیکنم مخالفی باشد و يك نفر کمیسیون یا ناظر کمیسیون یا هر چه اسم میگذارید از طرف دولت معین شود که کسب اطلاع کرده و در عملیات کمیسانی نظارت کند و البته اختیارات او هم باید از اینکه در اینجا نوشته شده بیشتر باشد زیرا اینجا فقط نوشته شده است که برای کسب اطلاع باید يك نفری که کمیسانی معین کرده است مراجعه کرد و از او يك سؤال هائی بکند و او هم يك جوابهائی بدهد و کمیسیون هم به دولت راپورت دهد و البته این اختیار برای کمیسیون خیلی کم است و باید يك اختیارات زیاده تری برای کمیسیون در اینجا معین شود که او مختار باشد هر وقت میخواهد در دفتر و اعمال کمیسانی مستقیماً وارد شده و کاملاً تحقیق و کسب اطلاع بنماید و اطلاع او منحصر نباشد باظهارات يك نفری که کمیسانی معین کند و اگر این اختیارات را بکمیسیون فقط جنوب داده بودیم دیگر محتاج نمی شدیم و چندین هزار تومان از مالیه مملکت

را به وکیل بدهیم که اختلاف حساب یا اگر حسارت نکرده باشم ثقل کمیسانی را کشف کند بعلاوه نوشتن حقوق کمیسیون را اینجا من بی مورد میدانم و گذشته از آن پنج هزار دلار هم برای حقوق کمیسیون کم است. **آقاسید یعقوب** - شما که موافق نیستید

**حاج شیخ اسدالله** - با اصل موضوع موافقم. **جمعی از نمایندگان** - با اصل موضوع همه موافقت

حاج شیخ اسدالله - من موافق بودن و مخالف بودن خودم را بهتر از سایرین تشخیص میدهم بهر جهت بنده لازم میدانم که دولت بکمیسیون کسب اطلاع معین کند و با و اختیارات زیاده تری بدهد که همیشه بتواند مستقیماً کسب اطلاع کرده و بدولت اطلاع بدهد این هم نظر موافقم بود.

مخبر - در این ماده بنظر بنده آقایان قدری اشتباه فرمودند اولاً برای جواب آقای دست غیب حاج شیخ اسدالله يك تصمیمی به کمیسیونهای دولت وارد کردند بنده نظر با اطلاعی که دارم رفع شبهه از ایشان خواهم کرد.

کمیسیون یا مأمور هر دولت بقدری اقتدار دارد که دولت او میتواند با و بدهد و مأمورین دولت مثلاً کمیسیون نفت جنوب هر قدر هم لایق باشد وقتی که کمیسانی نخواهد کتابهای خود را بدست او بدهد و وقتی که دولت نتواند این اقتدار را به مأمور خودش بدهد که بتواند برود آنها را بگیرد البته این قضایا پیش می آید و سالیهای متمادی اینطور میماند تا بالاخره يك نفر پیدا شود کشف تقلبات را بکند پس تصمیم بر کمیسر ها وارد نیست.

تصمیم بر رویه و ترتیبی است که دولت های ماهمیشه نسبت بدول خارج داشته اند و همیشه ترسی داشته اند که حقوق خودشان را حفظ کنند.

البته هر وقت دولت نترسد از اینکه حقوق خودش را در مقابل دول خارج حفظ کند البته حقوق او محفوظ خواهد ماند و اما نسبت بکمیسیونها و تفتیش بدول محل تفتیش خودش را مدیرهائی قرار داده است که در ماده بعد پیش بینی شده است و بدولت ایران حق داده شده است که در هیئت مدیره کمیسانی چند نفر مدیر هم از طرف دولت ایران باشد که راجع بامور اساسی و مهم رسیدگی کنند و برای تفتیش هم سهل تر از این راهی نیست چنانکه معمول کمیسانی های اروپائی هم این است که همیشه يك هیئت مدیره دارند که مرکب از ۵ یا ۶ یا بیست نفر اند و هر امری از امور از حیث ترتیب اسهام یا تصمیماتی که گرفته میشود و هم چنین مخارجی که پیش می آید اجرا نخواهد شد مگر اینکه قبلاً راپورت آن به هیئت مدیره رفته باشد و بتصویب هیئت

مدیر رسید باشد و اگر حقیقتاً مامور فسق بشویم يك مديرهائی داشته باشیم بهترین راه تفتیش در امور كمپانی همین است يك قضیه دیگر هم قضیه حساب كمپانی

است و دولت همیشه این اختیار را دارد که بتوسط هر کسی اعم از مدیرها یا غیر آنها بحساب كمپانی تفتیش و رسیدگی نماید چنانکه در موقعی هم که در حساب نقطه جنوب اختلافی پیدا شد و حساب كمپانی را خواستیم بما نتوانستند اعتراض نمایند و بالاخره دولت از هر راهی بخواهد میتواند بحسابه كمپانی بتوسط مأمورین خود رسیدگی کند ولی این كمیسری که در اینجا در نظر گرفته شده برای این است که يك کسی بین دولت و كمپانی رابط باشد که هر وقت كمپانی يك تحقیقاتی را لازم بداند از طرف دولت بکند دستور داده میشود و بكمپانی خواهد رسانید و همچنین مسائل راجعه بامتیاز را از كمپانی مطالبه نموده و بدولت اطلاع خواهد داد و البته بطوریکه آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند اگر این كمیسريك شخص متخصص با اطلاعی باشد بهتر است چنانچه همین شخص هم از طرف دولت مأموریت داشته باشد به حساب كمپانی رسیدگی کند كمپانی نخواهد توانست باو بگوید و نباید بحساب رسیدگی كنی که بر حسب راهنمایی نماینده كمپانی بطوری که در ماده معین شده می تواند هر قسم تفتیش یا اطلاعاتی را كسب نماید در هر صورت این ماده برای این موضوع نوشته شده و بر فرض اینکه آقای دست غیب بخواهند این ماده را تغییر بدهند بنده هم حرفی ندارم ولی دولت باید حتماً يك كمیسر داشته باشد که وسائل تفتیش و تحقیق و بالاخره تمام وسائل اجرای حقوق خود را بوسیله این كمیسر تهیه نماید و چنانکه در این قانون پیش بینی شده ما برای اجرای حقوق خودمان يك كمیسر داشته باشیم که بتوانیم حفظ حقوق خود را بنمائیم

رئیس - آقای آقا سید فاضل ( اجازه )

آقا سید فاضل - بنده تعجب میکنم از آقای نصرت الدوله که میفرمایند باید بكمیسر اقتدار داد در صورتی که ما باید قانونی بنویسیم که حقیقاً قانون و امتیاز باشد باید همه موارد درست ترتیب داد و من معنی كمیسر را نفهمیدم چنانکه تفسیر کرده اند فقط برای اطلاعات و حفظ آن حقوقی که فرمودند برای مأمور هیئت مدیره محفوظ خواهند نمود

بنده عقیده ام این است تا اکثریت نداشته باشیم در آن هیئت نمیتوانند در آنجا حقوق ما را حفظ کنند و بالاخره باید در هیئت مدیره كمپانی اکثریت را طوری ترتیب داد که ما در آنجا قدرت داشته باشیم و ولودو آنها نخواهد و باید در قانون طوری قید کرد که از تمام حقوق و

حیثیات در آنجا نگاهداری شود باین معنی که اگر يك کارهائی را نباید بکنند نگذارند بکنند بياك کارهائی که باید بکنند و نکرند آنها را مجبور کنند که بکنند و بالاخره ما باید در این ماده طوری كمیسر را تشکیل بدهیم که كمیسر اقتدار و قدرت داشته باشد مثلاً در نقطه جنوب عدّه که برای ابتکار معین شده اند گویا اینجا فقط این کار را برای امر از معاش قبول کرده اند و گمان ندارم اصلاً اطلاعاتی هم داشته باشند و به عقیده بنده مردمانی هستند که می خواهند تراق کنند و بالاخره اگر باید وجود كمیسر باشد چنانکه عرض کردم باید قدرت فوق العاده بلوداد و اینکه در اینجا نوشته شده است :

صاحب امتیاز سالیانه مبلغ پنج هزار دلار از باب حقوق كمیسر بدولت خواهد داد به عقیده بنده این حقوق کم است زیرا در کثرت آمریکائی ها که ما استخدام کردیم از ده هزار دلار و هشت هزار و هفت هزار کمتر نبود.

آنوقت برای مستخدم ایرانی که دارای اطلاع و متخصص در این فن باشد و بخوبی هم بتواند از عهده بر آید البته این حقوق کم است.

يك نفر ایرانی متخصص که بتواند مطابق النعل بالنعل تفتیش کند و تمام مواد امتیاز را مواظبت و مراقبت نماید باین معاش نمی تواند زندگانی کند اقل معاشی که باید كمپانی متعهد گردد دوازده هزار دلار است که باید معین شود بكمپانی بپردازد این بود عرایض بنده.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب ( اجازه )

آقا سید یعقوب - بنده در مدتی که در مجلس تشریف داشتم ندیدم و مخالف یاد و موافق صحبت کنند.

برای اینکه در اینجا رفع شبهه بشود خوبست آقای حاج شیخ اسدالله بفرمایند که موافق بودند یا مخالف ؟

اگر مخالف بودند چرا بعد از آقای دست غیب صحبت کردند ؟ و اگر موافق بودند پس چرا مخالفت کردند ؟

يك نفر از نمایندگان - آزادانه هر طور بخواهند صحبت کنند.

آقا سید یعقوب - يك چنین آزادی من تساهل ندیدم مگر امروز آزادی فوق قانون برای خود پیدا کرده باشیم اما مسئله آقای آقا سید فاضل راجع به پنج هزار دلار بنده موافقم که پنج هزار دلار خیلی کم است ممکن است این قسمت را پیشنهاد کنند من هم در كمیسیون موافقت میکنم و اما راجع باینکه فرمودند معنی كمیسیونها نفهمیدم بنده عرض میکنم آنچه که من از معنی كمیسر فهمیدم این است که دیده بانی از طرف دولت باشد که از عملیات

كمپانی مطلع شده بدولت اطلاع بدهد و مطابق این قانون يك حقوقی هم كمپانی بآن شخص دیده بان میدهد.

بنده این معنی را از كمیسر فهمیدم پس وقتی که این معنای او شد البته باید راپورت عملیاتش را بدهد و اینکه فرمودند كمیسر باید اقتدار داشته باشد البته باید دولت راپورتهائی را که از كمیسر می رسد اجرا کند و اگر در اجراء مسامحه کرد ربطی به كمیسر ندارد و كمیسر چنانکه عرض کردم فقط دیده بانی است که اطلاعات و راپورت عملیات كمپانی را بدولت می دهد و مراعات حقوق دولت را که مطابق این قانون برایش معین شده می نماید و این ماده این معنی را می رساند و راجع به حقوق دیده بان تصور نمیکنم بیش از این بتوان در مقابل کاری که برای دولت میکند حقوق معین کرد و بنده دولت باید ناظر و جاسف قانون باشد که این حقوق در تحت این قانون مراعات و محفوظ شود.

( گفته شد مذاکرات کافی است )

رئیس - مذاکرات کافی است ؟ ( گفتند کافی است )

رئیس - پیشنهادات قرائت می شود.

۱ - بنده پیشنهاد میکنم در هر باباتی يك نفر كمیسر از طرف دولت معین شود مواجبه که به آن كمیسر داده می شود خزانه دولت از كمپانی صاحب امتیاز دریافت دارد.

رئیس التجار

۲ - بنده پیشنهاد میکنم بعد از لفظ كمیسر مزبور اینطور نوشته شود : اختیار خواهد داشت که هر وقت بخواهد مستقیم یا غیر مستقیم تفتیش نماید مانعی نخواهد داشت

دست غیب

۳ - بنده پیشنهاد میکنم که ماده نوزده بطور ذیل اصلاح شود : دولت يك نفر كمیسر برای اطلاعات از عملیات كمپانی معین می نماید که در امور راجعه بامتیاز نمایند دولت خواهد بود نمایند مزبور حق دارد همه قسم اطلاعات راجعه بامتیاز را از كمپانی كسب نماید و نیز كمیسر مزبور حق خواهد داشت در موقع محاسبه تمام دفاتر جمع و خرج كمپانی مزبور را راجع بامتیاز نقطه تحت نظر گرفته مراجعه نماید و دولت متبوعه خود را از نتیجه آن اطلاعات مستحضر دارد و كمپانی بهیچوجه حق ممانعت از این نظارت و تفتیش ندارد و چنانچه ممانعت نماید موجب نسخ امتیاز خواهد بود.

ابراهیم قمی

۴ - بنده پیشنهاد میکنم که اقتدارات كمیسر باید زائد از آنچه در ماده نوزده تشکیل داده ترتیب داد و اول حقوقی که

كمپانی سالیانه خواهد پرداخت سالی مبلغ ده هزار دلار طلای رایج آمریکا خواهد پرداخت.

سید فاضل کاشانی

۵ - بنده پیشنهاد میکنم که مأمور دولت ( كمیسر در یکی از ولایات و ایالات خمس متوقف باشد و وظایفش نظارت حکومت درامورات راجعه بامور مربوطه باستخراج و تارگران و رؤسا و كمپانی و اجرای مواد قانون خواهد بود.

کازرونی

۶ - بنده پیشنهاد میکنم که حقوق يك نفر كمیسر در ماده هفتصد و پنجاه دلار منظور شده و در ضمن اختیار تام به شخص كمیسر داده شود که در هر موقع حق خواهد داشت که بدفاتر كمپانی رسیدگی نموده صورت آن را بوزارت متبوعه راپورت دهد لسان الملك

( ماده بیستم به مضمون ذیل قرائت شد )

ماده بیستم - امتیازیکه به موجب این قانون داده میشود در مواد ذیل ملئی اعلام خواهد شد.

۱ - در صورتیکه تخلف صاحب امتیاز از مدلول ماده هشت این قانون معز گردد.

۲ - در صورتیکه صاحب امتیاز از اجرای سایر تمهیداتیکه در این قانون مقرر است تخلف ورزد.

۳ - در صورتیکه متصدیان این امتیاز عملیاتی بر علیه استقلال و تمامیت ایران نموده و یا در امور مذهبی و سیاسی ایران مداخله نمایند.

در موارد فقره دوم و سیم موضوع تخلف از طرف دولت کتباً بصاحب امتیاز اعلام و چهار ماه باو فرجه داده می شود که در صدد اصلاح بر آید و چنانچه صاحب امتیاز از اصلاح تخلف نمود مراتب بحکمت مذکور در ماده هفده مرجوع و پس از صدور حکم الغاء امتیاز اعلام خواهد شد در این صورت حقوق و اموال صاحب امتیاز مثل بعد از انقضاء مدت امتیاز مجاناً بدولت تعلق خواهد گرفت.

رئیس - آقای سلیمان میرزا ( اجازه )

سلیمان میرزا - بنده عرضی ندارم رئیس - آقای زنجانی ( اجازه )

زنجانی - چند ماده در این قانون هست که نهایت اهمیت را دارد از جمله همین ماده است که راجع بالغاء امتیاز است و باید خیلی دقت بشود در اینجا در سه صورت نوشته اند امتیاز ملئی خواهد شد یکی اینکه در صورتیکه تخلف صاحب امتیاز از مدلول ماده هشت این قانون معز گردد دوم در صورتیکه صاحب امتیاز از اجرای سایر

تمهیداتیکه در این قانون مقرر است تخلف ورزد.

سوم در صورتیکه متصدیان این امتیاز عملیاتی بر علیه استقلال و تمامیت ایران نموده و یا در امور سیاسی و مذهبی ایران مداخله نمایند اولاً طریقه تخلف منحصر باین چند فقره نیست ثانیاً در صورت

اول حکمت را گویا لازم ندانسته اند و ببلایه طریقه احراز تخلف كمپانی را هم معین ننموده اند و در دو صورت دیگر هم نواقص دارد که باید اصلاح شود.

اینکه در فقره دوم مینویسد در صورتی که صاحب امتیاز از اجرای سایر تمهیداتی که در این قانون مقرر است تخلف ورزد تمهیدات این قانون خیلی است :

اولاً باینکه در طرف ششماه از تاریخ تصویب امتیاز يك هیئتی باین اعزام دارد و اراضی را معاینه نمایند فرضاً در این شش ماه این هیئت را اگر كمپانی اعزام نموده چه خواهد شد ؟

یا فرضاً آمدند و در ظرف سه سال نقشه برداری و مطالعات مقدماتی را تمام نکردند در آن صورت چه خواهد شد ؟

یا اینکه نقشه برداری را هم تمام کردند و در ظرف شش سال جاهائی را که باینستی حرف نمایند حفر نمودند یا اینکه فرضاً از استفاده هائی که دولت باید از سیم تلفن و تلگراف بکنند مخالفت نمودند آیا در صورت تخلف هر يك از این شرایط امتیاز ملئی خواهد شد ؟

ببلایه برای اعتراض صاحب امتیاز هم باینستی مدتی معین بشود که هرگاه دولت امتیاز را الغاء کرد چنانچه از طرف كمپانی اعتراض شود مسئله بحکمت رجوع بوقت است

حدی معین نشده که تا چند سال هرگاه تخلف عملیات خود را نمود امتیاز ملئی خواهد شد ؟

ببلایه برای اعتراض صاحب امتیاز هم باینستی مدتی معین بشود که هرگاه دولت امتیاز را الغاء کرد چنانچه از طرف كمپانی اعتراض شود مسئله بحکمت رجوع بوقت است

حدی معین نشده که تا چند سال هرگاه تخلف عملیات خود را نمود امتیاز ملئی خواهد شد ؟

ببلایه برای اعتراض صاحب امتیاز هم باینستی مدتی معین بشود که هرگاه دولت امتیاز را الغاء کرد چنانچه از طرف كمپانی اعتراض شود مسئله بحکمت رجوع بوقت است

حدی معین نشده که تا چند سال هرگاه تخلف عملیات خود را نمود امتیاز ملئی خواهد شد ؟

ببلایه برای اعتراض صاحب امتیاز هم باینستی مدتی معین بشود که هرگاه دولت امتیاز را الغاء کرد چنانچه از طرف كمپانی اعتراض شود مسئله بحکمت رجوع بوقت است

حدی معین نشده که تا چند سال هرگاه تخلف عملیات خود را نمود امتیاز ملئی خواهد شد ؟

ببلایه برای اعتراض صاحب امتیاز هم باینستی مدتی معین بشود که هرگاه دولت امتیاز را الغاء کرد چنانچه از طرف كمپانی اعتراض شود مسئله بحکمت رجوع بوقت است

حدی معین نشده که تا چند سال هرگاه تخلف عملیات خود را نمود امتیاز ملئی خواهد شد ؟

آقا سید یعقوب - اولاً اینکه آقای زنجانی فرمودند تمهیدات بر سبیل مطلق نوشته شده این خیلی خوب طرزی است و به عقیده من هر چیزی که بر سبیل مطلق نوشته شود بر نفع ما است و ثانیاً راجع به تمهیدات آنچه من از فرمایشات آقا استنباط کردم این بود که چرا موارد تمهید را معین نکرده است موارد تمهیدات را معین کرده که در سه مورد این امتیاز میتواند لغو شود یکی در ماده ۸ و آن در وقتی است که اگر آمد و این امتیاز را منتقل بدیگری کرد می تواند لغو شود و همین ماده بود که تمام بالاتفاق تصویب کردیم و این امتیاز را فقط منحصر به كمپانی آمریکائی دانسته و راجع به تلفن و تلگراف که فرمودند این تمهید نیست.

مخبر - چرا تمهید است ؟

آقا سید یعقوب - این عبارت است ملاحظه بفرمایند که ابدلاً لفظ تمهید ندارد.

مخبر - تکرار لفظ تمهید لازم نیست.

آقا سید یعقوب - در يك جا می نویسد صاحب امتیاز متعهد است که در ظرف ۶ ماه از تاریخ تصویب این امتیاز هیئت کافی از خبرگان

خود باین اعزام دارد... و در يك جای دیگر می نویسد كمپانی حق میدهد حق دادن غیر از تمهیدات و مواردی را که كمپانی تمهیدات این امتیاز را بدیگری ندهد و اگر منتقل کرد باطل است و اما در موضوع حکمت اگر دولت از عملیات كمپانی همچو فیه که میخواهد در امور سیاسی و مذهبی مداخله کند و صاحب امتیاز منکر باشد آن وقت رجوع بحکمت میشود که موقع رجوع بحکمت وقتی است که صاحب امتیاز منکر باشد و دولت هم باو اخطار کرده باشد که تو از فرار معلوم در امور سیاسی و مذهبی مداخله میکنی نه اینکه بعد از الغاء مسئله استنباف پیش بیاید و رجوع بحکمت بشود در صورتیکه او اعتراف کرد که من برخلاف تمهیدات در امور سیاسی و مذهبی مداخله کرده ام آن وقت البته مسئله الغاء پیش می آید و محتاج بحکمتی نخواهد بود پس حکمت وقتی است که صاحب امتیاز منکر باشد.

نصرت الدوله - مخبر - يك توضیحی لازم است عرض کنم چون فرمایشات آقای آقا سید یعقوب ممکن است قدری سوء تفاهم کند در ماده ۱۴ وقتی که میگوید صاحب امتیاز بدولت حق خواهد داد این حق دادن خودش تمهید است اگر حق نداده بود آن وقت بر خلاف تمهید بود و دیگر لازم نیست همه جا لفظ تمهید تکرار شود خود این لفظ حق دادن تمهید کردن است ما اینجا نباید معنای کلمه این را غیر از تمهید چیزی فرض

رئیس - آقای آقا سید یعقوب ( اجازه )

روزنامه رسمی کشور شاهنشاهی

کتم ( جمعی از نمایندگان مذاکرات کافی است )

رئیس - پیشنهادات قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

بنده پیشنهاد میکنم ماده بیستم قانون امتیاز نقطه چنین نوشته شود ؟ دولت ایران حق دارد در موارد ذیل این امتیاز را لغو نماید :

اول - در صورتیکه صاحب امتیاز نقض مدلول ماده هشت این قانون را بکند

دوم - در صورتیکه بعد از انقضاء دوازده سال ترك تعقیب عملیات نمود بدون حدوث حوادث فوق العاده ششماه عملیات را تعطیل نماید

سیم - در موردیکه متصدیان عمل امتیاز بر علیه استقلال و تمامیت ایران اقدامی کنند یا بر ضرر مملکت ایران عملیاتی نمایند مانند جاسوسی و تفتیش میان ایرانیان یا ایرانیان و اجانب و مانند راهنمایی و پناه دادن دشمن ایران و غیر اینها

چهارم - در موردیکه متصدیان امتیاز مداخله در امور مذهبی یا سیاسی ایران بکنند.

پنجم - در موردیکه صاحب امتیاز از اجراء یکی از تمهیداتی که در این امتیاز کرده تخلف و رد و صورت وقوع یکی از امور مذکور دولت ایران کتباً بصاحب امتیاز اخطار نموده و رفع تخلف و اصلاح امر را تا انقضاء سه ماه از تاریخ اخطار تقاضا مینماید

هرگاه صاحب امتیاز تا سه ماه جوابی نداده یا اصلاح امر را نکرد دولت ایران الغاء امتیاز را اعلام و اخطار میکند که صاحب امتیاز ترك عملیات را بکند هرگاه تا دو ماه صاحب امتیاز اعتراض نکرد امتیاز قطعاً ملئی محسوب است و اگر در ظرف دو ماه اعتراض کرد بحکمت مقرر در ماده ۱۷ ارجاع و تا صدور حکم صاحب امتیاز کار خود را تعقیب میکند و در هر حال در صورت الغاء امتیاز حکم انقضاء مدت جاری و کلیه حقوق صاحب امتیاز و تأسیسات و آلات کاری که برای این عمل است با تمام اراضی و چاهها متعلق بدولت ایران خواهد بود

ابراهیم زنجانی

بنده پیشنهاد میکنم که در فقره سوم از ماده بیستم کلمه اقتصادیات بعد از کلمه تمامیت اضافه شود

مساوات

رئیس - ماده بیست و یکم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و یکم - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که در موقع مذاکره با هر كمپانی آمریکائی چنانچه تغییراتی در مواد ۳ و ۴ و ۶ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ این قانون و یا الحاق مواد دیگری بر آن لازم گردد اصلاحات لازم را تهیه و باین و تشخیص كمپانی قبول کننده امتیاز برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند.

رئیس - مخالفی نیست ؟ ( گفته شد خیر )

رئیس - ماده بیست و چهارم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و یکم - مجلس شورای ملی ایران اعلام میدارد که هیچگونه امتیازاتی که بتصویب مجلس شورای ملی ایران رسیده باشد نسبت بمعنایاتی که در ایالات و ولایات

خمس بصاحب امتیاز اعطاء میگردد داده نشده و بنابراین هیچگونه امتیاز و دعوی که قانوناً معتبر باشد نسبت بمعنایات مزبور وجود ندارد و نیز مجلس شورای ملی اعلام میدارد که این امتیاز بیکانه امتیاز مانع الغیر است که برای اعمال و اجرای نیات فوق الذکر در ایالات و ولایات خمس مزبوره اعطاء می شود

رئیس - درین ماده مخالفی نیست ؟ ( گفته شد خیر )

رئیس - ماده بیست و دوم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و دوم - هر قانونی که مخالف مدلول این قانون باشد از تاریخ تصویب این امتیاز ملئی اعلام میشود

رئیس - آقای سید الملك ( اجازه )

سید الملك - بنده تصور میکنم هیچ قانونی تا بتصویب مجلس شورای ملی نرسد صورت قانونیت پیدا نمیکند اینجا نوشته شده است هر قانونی که برخلاف مدلول این قانون باشد مثل اینکه قانونی در کار بوده است اگر قانونی بوده باید بتصویب مجلس شورای ملی رسیده باشد این است که باین عبارت ماده مخالفه.

مخبر - برای آقای سید الملك سوء تفاهمی شده است. مقصود این ماده باماده بیست و یک در واقع یکی نیست. در ماده بیست و یک ذکر شده که هیچ قرار دادی نسبت باین معادن وجود ندارد و در ماده بیست و دوم قید می کنند که اگر يك قوانینی هم موجود باشد که مخالف باین قانون داشته باشد ملئی خواهد بود چنانکه در نظر آقایان هست که يك قانونی دارای ماده راجع به همین امتیاز تصویب شده مقصود پس از گذشتن این امتیاز هر قانونی بر خلاف مدلول این امتیاز وجود داشته باشد ملئی خواهد بود.

رئیس - ماده بیست و سوم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و سوم - مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که در موقع مذاکره با هر كمپانی آمریکائی چنانچه تغییراتی در مواد ۳ و ۴ و ۶ و ۱۰ و ۱۱ و ۱۲ و ۱۳ این قانون و یا الحاق مواد دیگری بر آن لازم گردد اصلاحات لازم را تهیه و باین و تشخیص كمپانی قبول کننده امتیاز برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نمایند.

رئیس - مخالفی نیست ؟ ( گفته شد خیر )

رئیس - ماده بیست و چهارم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و یکم - مجلس شورای ملی ایران اعلام میدارد که هیچگونه امتیازاتی که بتصویب مجلس شورای ملی ایران رسیده باشد نسبت بمعنایاتی که در ایالات و ولایات

خمس بصاحب امتیاز اعطاء میگردد داده نشده و بنابراین هیچگونه امتیاز و دعوی که قانوناً معتبر باشد نسبت بمعنایات مزبور وجود ندارد و نیز مجلس شورای ملی اعلام میدارد که این امتیاز بیکانه امتیاز مانع الغیر است که برای اعمال و اجرای نیات فوق الذکر در ایالات و ولایات خمس مزبوره اعطاء می شود

رئیس - درین ماده مخالفی نیست ؟ ( گفته شد خیر )

رئیس - ماده بیست و دوم قرائت میشود ( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده بیست و دوم - هر قانونی که مخالف مدلول این قانون باشد از تاریخ تصویب این امتیاز ملئی اعلام میشود

رئیس - آقای سید الملك ( اجازه )

سید الملك - بنده تصور میکنم هیچ قانونی تا بتصویب مجلس شورای ملی نرسد صورت قانونیت پیدا نمیکند اینجا نوشته شده است هر قانونی که برخلاف مدلول این قانون باشد مثل اینکه قانونی در کار بوده است اگر قانونی بوده باید بتصویب مجلس شورای ملی رسیده باشد این است که باین عبارت ماده مخالفه.

ماده بیست و چهارم - امتیاز نامه نطق شمال نخستین وزیران فارسی و فرانسه تجزیر خواهد شد و در موقع ظهور اختلاف نسخه فرانسه معتبر خواهد بود.

**رئیس -** آقای زنجانی ( اجازه )

زنجانی - بنده مخالفت خود را در ماده ۲۳ نوشته بودم.

رئیس - پیشنهادی اگر دارید بفرستید.

آقای حائری زاده

( اجازه )

حائری زاده - در ماده ۲۳ تعهداتی که راجع بکمیانی است.

رئیس - راجع بماده بیست و چهار است. نسبت بماده بیست و چهار مخالفی نیست ؟

( گفته شد خیر )

رئیس - شورای اول تمام شد. باید برای بگیریم شور ثانی

آقای آقا سید فاضل

( اجازه )

آقا سید فاضل - گمان میکنم شور اول این قانون تمام نشده زیرا آن ۲ ماده را که برای جلب نظریات دکتر میلسیورفته بودند شور مجلس نیامده و تا آن دو ماده به مجلس نیاید و مطرح نشود شور اول این قانون تمام نیست

**رئیس -** چون عده کافی نیست قرار این کار را برای بعد از تنفس میگذاریم ( در این موقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از نیم ساعت مجدداً تشکیل گردید )

**رئیس -** ( خطاب بشاهزاده نصرت الدوله مخبر ) کمیسیون نسبت بماده نهم و دهم چه کرد ؟

**مخبر -** نسبت باین دوماده چون اخیراً کمیسیون تشکیل نشده اگر آقایان موافقت بفرمایند بماند برای جلسه بعد که نظریه دولت هم در آن دوماده جلب شده پس از آن در مجلس مطرح شود

**رئیس -** بقیه مذاکرات میماند برای جلسه روز شنبه

آقای شیخ الاسلام

( اجازه )

**شیخ الاسلام -** چون قدری وقت مجلس مانده است بنده پیشنهاد میکنم لایحه منسوجات وطنی مطرح شود

**رئیس -** آقای سلیمان میرزا

( اجازه )

**سلیمان میرزا -** فردا روز بورجه است و بودجه وزارت خارجه آن روز بواسطه نبودن کسی چه از طرف دولت و چه از طرف مجلس که دفاع کنند و نظر باینکه آقای مخبر هم خودشان مخالف بودند موقوف ماند خوب است فردا مطرح شود چون سان قریب بانتمام است و هنوز هیچ بودجه

مطرح نشده

**رئیس -** اگر تصویب میفرمائید لایحه

منسوجات وطنی امروز مطرح شود ( از طرف و کلا - صحیح است )

**رئیس -** لایحه منسوجات وطنی مطرح است مذاکره در کلیات است آقای

کازرونی

( اجازه )

**کازرونی -** موافقم

**رئیس -** آقای آقا سید یعقوب

( اجازه )

**آقا سید یعقوب -** موافقم

**رئیس -** آقای آقا سید فاضل

( اجازه )

**آقا سید فاضل -** موافقم

**رئیس -** آقای ملک الشعرا

( اجازه )

**ملک الشعراء -** بنده لایحه راهنوز

ندیده ام خوب است بفرمائید قرائت شود ( لایحه منسوجات وطنی بشرح ذیل قرائت شد )

کمیسیون فوائد عامه پیشنهاد های واصله را راجع بلبوس وطنی که در جلسه ۷ قوس بکمیسیون ارجاع شده بود در جلسات متعدده تحت مذاکره در آورده پس از مراجعه بنمایندگان تجار با حضور نماینده دولت مواد ذیل را تهیه و پیشنهاد مجلس مقدس می نمایم .

ماده اول - دولت مکلف است کلیه لباس هائی که برای مستخدمین لشکری و کشوری تهیه می نماید از مصنوعات و منسوجات ایران باشد

ماده دوم - عموم وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و معاونین وزارت خا نها ولات و حکام و قضات عدلیه و کلیه مستخدمین که مشمول قانون استخدام میباشد در موقع اشتغال بخدمت رسمی مکلفند البسه ظاهری خود را از مصنوعات و منسوجات ایرانی قرار دهند

ماده سوم - ترتیب اجراء و تهیه مجازات تخلف کنندگان را نظامنامه های داخلی هر يك ادارات مربوطه معین خواهد نمود

این قانون از اول برج میزان هزار و سیصد و دو بموقع اجرا گذارده خواهد شد

مخبر - محمد هاشم میرزا

**رئیس -** مخالفی ندارد

( گفته شد خیر )

**رئیس -** رای میگیریم برای ورود

در شور مواد آقایانیکه شور در مواد تصویب میکنند قیام بفرمایند

( اکثر قیام نمودند )

**رئیس -** تصویب شد ماده اول قرائت میشود .

( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده اول - دولت مکلف است کلیه لباسهائی که برای مستخدمین لشکری و

کشوری تهیه مینماید از مصنوعات و منسوجات ایران باشد  
**رئیس -** آقای آقا میرزا علی کازرونی .

( اجازه )

کازرونی - موافقم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - موافقم

**رئیس -** آقای حاج شیخ اسدالله

( اجازه )

**حاج شیخ اسدالله -** بنده این

ماده را ناقص می دانم زیرا مینویسد لباس هائی را که دولت تهیه می نماید و ملبوس نیست که لفظ لباس شامل کفش و کلاه و عمامه هم میشود یا نه ؟ در صورتی که آنها هم جزء لباس است و برای اینکه رفع هر گونه ایرادی بشود بنده عقیده ام این است

تصریح و توضیح بشود که کفش و کلاه هم جزء لباس است و اگر در اینجا نوشته شود کلیه منسوجات هم ایرانی باشد بنده باز موافقم نوشته شود حتی پیراهن هم که ابدان لطیف و مطهر ایرانی را میپوشاند جزء لباس باشد لذا خوب است تصریح بشود که هر چه هست باید لباس ایرانی باشد

**مخبر -** اولاً گمان میکنم محتاج بتصریح نباشد و بدیهی است که لفظ لباس و کفش و کلاه هم شامل خواهد بود بهمین جهت است وقتی که گفته می شود یکدست لباس برای قشون تهیه شود مقصود این است که بانضمام کفش و کلاه تهیه شد و همین طور اگر در بودجه های دولتی ملاحظه بفرمائید کفش و کلاه را هم ضمیمه لباس قرار میدهند

در فارسی و عربی هم کفش و کلاه مشمول لباس خواهد بود مقصود این است هر چه را که دولت تهیه می کند از پیراهن و کفش و غیره همه اینها جزء لباس است و محتاج بتصریح کفش و کلاه نخواهد بود

**رئیس -** آقای دستغیب

( اجازه )

**دست غیب -** بنده تأیید می کنم فرمایش آقای حاج شیخ اسدالله را زیرا آقای مخبر هم درست دفاع نفرمودند درست است که لفظ پوشیدن هم لباس اطلاق می شود هم بکفش چنانکه میگویند لباس را پوشید و کفش را هم پوشید ولی با اینحال ممکن است گفته شود که کفش جزء لباس نیست این است که بعقیده بنده باید حتماً تصریح شود که لفظ لباس عمامه و عباءه و مخصوصاً کفش را هم شامل خواهد بود مخصوصاً بنده بمسئله کفش خیلی اهمیت می دهم زیرا صنف کفشدوز يك صنف مهم زحمت کش هستند که همه چیز را تحمل می کنند و باندازه کفایت هم امروزه کفش تهیه میکنند لذا حتی -

الامکان باید در ترویج کفش های وطنی مساعی جمیله بکاربرد

**مخبر -** این الفاظ منطقی و فلسفی

نیست بلکه يك کلمات ساده و معمولی است و در تمام مخارج و بودجه های دولتی هم معین است

حالا اگر میفرمائید کافی نیست پیشنهاد بفرمائید لفظ کفش هم اضافه شود بنده هم قبول می کنم برای اینکه وقت مجلس دیگر تلف نشود

( اظهار شد مذاکرات کافی است )

( دو فقره پیش نهاد بمضمون ذیل قرائت شد )

بنده پیشنهاد میکنم اضافه شود بماده اول حتی کلاه و عمامه و کفش

سید فاضل کاشانی

ماده اول - دولت مکلف است کلیه لباسهائیکه برای مستخدمین لشکری و کشوری تهیه مینماید حتی الامکان از مصنوعات و منسوجات ایران باشد

ماده فوق را حائری زاده عوض ماده اول راپورت کمیسیون تقدیم میکند

**رئیس -** آقای شیخ الاسلام

( اجازه )

**شیخ الاسلام اصفهانی -** بنده تصور می کنم شور ثانی این لایحه است و حالا باید ماده به ماده رای گرفته شود در شور اول قریب ۵ شش ساعت در این موضوع سؤال وجواب شد

**رئیس -** این شور اول است

**شیخ الاسلام اصفهانی -** اجازه

میفرمائید ؟

**رئیس -** بفرمائید

**شیخ الاسلام اصفهانی -** بنده

تقاضای فوریت دارم

**رئیس -** تقاضای فوریت هم گمان نمیکنم حالا موقعش باشد ماده دوم قرائت میشود .

( بشرح ذیل قرائت شد )

ماده دوم - عموم وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و معاونین وزارت خا نها ولات و حکام و قضات عدلیه و کلیه مستخدمین که مشمول قانون استخدام باشند در موقع اشتغال بخدمت رسمی مکلفند البسه ظاهری خود را از مصنوعات و منسوجات ایرانی قرار دهند

**رئیس -** آقای کازرونی

( اجازه )

**کازرونی -** بنده موافقم

**رئیس -** آقای ارباب کیخسرو

( اجازه )

**ارباب کیخسرو -** بنده در ماده پیش يك نظریه داشتم و در اینجا هم عرض میکنم

بایستی توضیح و تصریح شود که مقصود از وطنی چیست کاملاً نقش هم باید داشته ایران باشد ؟ زیرا اینها يك چیز هائی است که بعد تواید اشکالات خواهد کرد مثلاً باید دانست که تکمه ولو از آن از چیز هائی باشد همه اینها باید در قانون تصریح شود که بعداً

اشکالاتی پیش نیاید زیرا ممکن است فلان وزیر فردا يك نفر را بیرون کند بجرم این که چرا تکمه تو وطنی نبود و علاوه من نمی دانم علت چیست که اجراء در بارزاهم مثل سایر وزارت خا نها شامل این قانون نگردانند این است که به عقیده بنده باید تصریح شود که اجراء و اعضاء در بارزاهم شامل این قانون خواهند بود و پیشنهادی هم در این موضوع تقدیم کردم...

**یک نفر از نمایندگان -** اعلیحضرت

هم باید لباس وطنی بپوشد

**ارباب کیخسرو -** بنده نمی توانم نسبت باعلیحضرت چیزی عرض کنم زیرا

لباس ایشان مو کول به اراده خودشان است .

**رئیس -** آقای کازرونی

( اجازه )

**کازرونی -** بنده مقدماً امروز را در عداد یکی از روز های متبرک می دانم

و خود و مجلس مقدس را تبریک میگویم . زیرا بنده این لایحه را بمنزله مفتاح سعادت مملکت می دانم و امیدوارم که باین وسیله گشایشی برای ما ایجاد شود که در آتیه رفع کلیه احتیاجاتمان از خارجه بشود . در جواب آقای ارباب که فرمودند نخ رشته

ایران باشد یا خارجه عرض میکنم البته ملاحظه فرموده اند که اینجا نوشته شده منسوجات و مصنوعات وطنی معلوم است عرض از این عبارت چیزی است که در ایران بافته شده باشد و این کلمه که نوشته شده جامع و کافی است و گمان نمیکنم محتاج بشرح و بسط دیگری باشد اما در مسئله تکمه

تصدیق میفرمایند که تکمه را نمیتوان جزء لباس قرارداد چنانکه اگر کسی لباس پوشیده باشد و تکمه نداشته باشد نمیتوان گفت او

لباس نیوشیده است پس تکمه جزء لباس نیست معذلك کمیسیون مخالف نیست و البته اگر مجلس مقدس صلاح بداند تکمه هم ضمیمه شود ما هم قبول میکنیم راجع باعضاء در بار هم ما موافق بودیم و علت اینکه در اینجا ذکر نشده این بود که تصور میشد شاید خدای نخواست در مجلس مخالفت شود حتی الامکان خواستیم موادی روی کاغذ بیاوریم که رعایت این نکته شده باشد حالا اگر مجلس مقدس صلاح می داند کمیسیون فوائد عامه هم می یزیرد و خوب است پیشنهاد بفرمائید .

**مخبر -** بنده عرض میکنم علت اینکه در قانون استخدام در این مسئله آقایان

مذاکره کردند و مجلس قبول نکرد این بود که تصور میشد در موقع اجرای عمل دچار اشکال میشود بهمین جهت ملاحظه میفرمائید اشخاصی که در آن وقت باین مسئله مخالف بودند حالا موافقت مقصود این است که در موقع اجراء دچار مشکلات نشویم این است که از این جزئیات باید صرف نظر کرد اگر رشته ملبوسات هم وطنی باشد بهتر

است ولی قانون را باید طوری نوشت که قابل اجرا باشد . لذا عقیده بنده این است از این نکات و دقائق عجالتاً بایا صرف نظر کرد .

**رئیس -** مذاکرات کافی است

( گفته شد کافی است )

**رئیس -** پیشنهادات قرائت میشود

( سه فقره پیشنهاد آقایان عماد الملک

حاج میرزا مرتضی و آقا سید فاضل قرائت شد )

بنده پیشنهاد میکنم در ماده سوم شاگردان مدارس هم علاوه شود

عماد الملک

نظر باینکه قانون استخدام شامل معلمین مدارس نمیشود بنده پیشنهاد میکنم معلمین هم جزء لایحه اسم برده شود حاج میرزا مرتضی

بنده پیشنهاد میکنم که معلمین و شاگرد های مدارس اناث و ذکور ضمیمه شود .

سید فاضل کاشانی

**ارباب کیخسرو -** بنده هم پیشنهادی راجع باعضاء دربار سلطنتی در ماده دوم

تقدیم کرده بودم

**رئیس -** چون ماده اول نوشته شده بود

قرائت نشد

**ارباب کیخسرو -** بلی اشتباه کرده

بودم .

( دو فقره پیشنهاد از طرف آقایان ارباب کیخسرو سدید الملک

قرائت شد )

بنده پیشنهاد میکنم اعضاء و اجزای دربار سلطنتی نیز مشمول ماده دوم شود

کیخسرو

این بنده پیشنهاد میکنم که عبارت ( در موقع اشتغال بخدمت رسمی ) از ماده ۲

حذف شود .

سدید الملک

**رئیس -** آقای نصرت الدوله

( اجازه )

**نصرت الدوله -** عرضی ندارم

**رئیس -** آقای ارباب کیخسرو

( اجازه )

**ارباب کیخسرو -** در این ماده سوم

که نوشته شده است مجازاتهای مربوطه

باین امر را نظامنامه های داخلی ادارات معین خواهد کرد . چون این قانون شامل

نمایندگان مجلس هم میشود این است که سؤال میکنم نظامنامه راجع باین امر را در

بازره نمایندگان مجلس کدام اداره معین خواهد کرد باید بمجلس بیاید و مجلس آنرا

تصویب کند یا ترتیب دیگری در نظر کمسیون بوده است ؟

**مخبر -** بدیهی است چون خدمت مشترك بین مجلس و ادارات همان لفظ ادارات بود

اینطور نوشته شد و فرمایشی را که آقای

ارباب فرمودند هر نظامنامه که در هیئت رئیسه و اداره مباشرت تهیه میشود باید در مجلس تصویب شود و چون این امر راجع

بامور داخلی مجلس است باید در اداره مباشرت یا در هیئت رئیسه نظامنامه تهیه شده و در مجلس رای گرفته شود

**رئیس -** آقای تدین

( اجازه )

**تدین -** عرضی ندارم

**رئیس -** آقای دولت آبادی

( اجازه )

**حاج میرزا علیمحمد دولت**

**آبادی -** قانون مجازات را نظامنامه اداری نمی تواند معین کند به عقیده بنده باید کلیه

قانون مجازات را مجلس معین کند در این جا مجازات متجداً اشکلی برای همه ادارات

باید دولت در نظر گرفته و به مجلس پیشنهاد کند منتهی چون

هر يك از ادارات ترتیب مخصوصی دارند اجرای آن باید بعهدۀ ادارات باشد ولی

ترتیب مجازات را مجلس باید معین کند آنهم

باینطور که در دفعه اول باید چه مجازاتی باشد در دفعه دوم بمشروط در دفعه سوم چه مجازات باشد

که بعد از آن مثلاً از اداره خارج شود .

مخبر - مقصود این عبارات از مجازات شدید نیست که محتاج با تقدیر مذاکره باشد

مقصود از مجازات کسر حقوق است که از حقوقیکه باو داده میشود مثلاً صد يك کسر

شود و این ترتیب در تمام ادارات هم معمولی است مثل دیر آمدگی و غیره حالا بعضی از

آقایان صد يك را تصدیق دارند بعضی کمتر

بعضی بیشتر در هر حال مقصود این قسم مجازات

بوده مجازاتی که در مقابل جنایات داده می شود و مقصود مجازات در امور اداری بود

که آن هم معمول است حالا اگر آقایان طور دیگر میخواهند پیشنهاد بفرمایند .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

( اجازه )

آقا سید یعقوب - بنده موافقم

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله

( اجازه )

حاج شیخ اسدالله - در اینجا چند پیش

نهاد یکی راجع باجزاء و اعضاء درباری که آقای ارباب کیخسرو هم تذکر دادند و

یکی نسبت بو کلا و یکی هم نسبت بو وزراء شده . راجع بو وزراء و مستخدمین درباری

حوسبت خود کمیسیون در نظر بگیرد که در این قانون برای آنها هم تکلیفی معین شود .

تقصیرات اداری خواهد بود و نظامنامه مجازاتی باید برای اینکار معین شود ولی بدیهی است

يك مجازات شدید و البته در موقع تکرار مجازات شدیدتری خواهد بود لکن مثل

ارتکاب جنحه یا جنایتی نخواهد بود که مستلزم بیرون کردن اداره بشود .

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

( اجازه )

آقا سید یعقوب - بنده وقتی که در کمیسیون فوائد عامه بودم این مسئله در آنجا

آمد باینکه نظر خیلی سهل و ساده جریان پیدا کرد و همانطور که آقای آقا

میرزا علی کازرونی فرمودند يك باب سعادت افتتاح شده

حالا نسبت بمجازات که چه ترتیب باشد که این قانون جریان پیدا کند هر طور

آقایان در نظر دارند بفرمائید و موقعیکه بنده در کمیسیون بودم عقیده ام این بود که

پس از آمدن این قانون بمجلس هر نوع پیشنهادی که در این باب میشود قبول

کنیم حالا هم کمیسیون اصراری ندارد که در سه رای خودش ایستادگی کند مقصود

این است که زودتر این قانون با همه لشوادی بگذرد که باب اقتصاد باز شده و کمتر احتیاج

بخارجه پیدا کنیم حالا اگر در سه نفری میل ندارند این کار بگذرد خود دارند .

اما در مسئله مجازات همانطور که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند این

مجازات با مجازات جنحه و جنایت برابر نیست بلکه فقط برای تشویق مردم است

و راجع بمجلس شورای ملی هم تکلیف آن باخود ارباب کیخسرو است که هر طور

صلاح می دانند پیشنهادی بدهند متخلفین را جریمه نموده و از حقوقشان کسر

بگذارند .

اما جنابانیکه مورد اخراج و انفصال

باشد نیست اینست که هر طور پیشنهاد شود کمیسیون هم می پذیرد .

( از طرف جمعی گفته شد مذاکرات کافی است )

**رئیس -** شور اول تمام شد . رای می

گیریم که شور دوم بشود یا خیر . آقایانیکه تصویب میکنند قیام بفرمایند .

( اکثر قیام نمودند )

**رئیس -** تصویب شد .

که جلسات بعضی محول شود هم برای عموم مردم بهتر است و هم برای پیشرفت کار مجلس

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - بنده متأسفانه یا خوشبختانه با این پیشنهاد مخالفم و دلایلی که آقای زنجانی برای توضیح پیشنهاد خودشان اقامه کردند کافی نبود صبح یا عصر دخالت در کار ندارد هم و عزم و تصمیم در کار دخیل است قریب ۲۰ ماه است مادر اینجا هستیم صبح و عصر راهم دیده ایم کمیسیونها در صبح دیدیم عصر هم بردیدیم و برای اخذ نتیجه فقط باید تصمیم این جا تصمیم گرفته شده ساعت و ربع قبل از ظهر جلسه تشکیل شود یک ربع هم به عنوان معافیت موضوع شد معذرت از این تاریخ تا الساعة هیچ روزی نشد که سه ساعت قبل از ظهر جلسه تشکیل شود مانع چه بود؟ مانع این بود که صبح است؟ خیر صبح و عصر تأثیر ندارد اغلب روزها جلسه در تر از دو ساعت بظهر هم تشکیل میشد چنانکه تجربه بمانشان داده است اگر بنا باشد سه ساعت بغروب موقع جلسه معین شود یک ساعت بغروب تشکیل خواهد شد و اگر دو ساعت به غروب موقع جلسه معین شود مغرب جلسه تشکیل میشود شبها هم طولانی است تا ساعت پنج و شش طول میکشد مخصوصاً بخاطر دارم یارسال که جلسات عصر بود اغلب تا ساعت چهار و پنج جلسه طول میکشید یک نفر از آقایان اظهار کردند خوب است آقایان زودتر به جلسه آمده که زودتر هم ختم بشود یکی دیگر از آقایان اظهار فرمودند حاضریم و بعد هم بواسطه تاریکی شب گل نگد کنیم و برای ملت کار کنیم بهر جهت از آن میگذریم لکن برای محظوراتی که در سینه ماضیه پیدا شد جلسات به صبح محول شد علاوه بر آن باید ملاحظه کرد اعضاء و مستخدمین جزء مجلس اگر بنا باشد تا ساعت چهار پنج از شب گذشته مجلس باشند وظایفی که در خانهای خودشان دارند چه وقت باید انجام بدهند؟ در این صورت عقل و انصاف اجازه نمیدهد که یک عده اشخاص صبح حاضر شده در ساعت پنج از شب گذشته بروند ثانیاً آن اعتراضاتی که از طرف جرائد شد که مخبرین محترم باید اخبار مجلس را بعد از ختم مجلس بآنها برسانند تازه بعد از ساعت چهار و پنج می باید اخبار مجلس را بآنها برسانند و لابد اجزای جراید هم تا صبح باید در مطبعه باشند و این هم ظلمی است و آن نتیجه هم که بتوسط آن کار درست میشود مجری نخواهد شد غرض این است که تصمیم واقعی بگیریم بر اینکه این چند ماه دیگر که از عمر مجلس باقی است یک ربع معاف سه ساعت بظهر را حاضر شویم و در ظرف این سه ساعت هم خیلی کار انجام داده خواهد شد

رئیس - رأی میگیریم به پیشنهاد آقای زنجانی. آقایانیکه تصویب میکنند قیام نمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای محقق العلماء قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیش نهاد میکنم از هفته آتی بجای اوقات قانون امتیاز فقط شمال هفته دوروز قانون انتخابات مطرح شود محقق

رئیس - آقای نصرت الدوله (اجازه)

**نصرت الدوله** - قانون شورای دولتی مدتی است طبع و توزیع شده و یک چیز مهمی نیست و گمان نمیکنم در مجلس تولید اشکال شود خوب است آن را هم مقرر فرمائید در روزهای امتیاز فقط جزو دستور باشد و ممکن است قانون شورای دولتی و قانون انتخابات با هم شرکت کنند باین معنی که قبل از تنفس قانون شورای دولتی و بعد از تنفس قانون انتخابات مذاکره شود یا بالعکس.

**معاون وزارت پست** - لایحه سه نفر مستخدم اروپائی به مقام ریاست تقدیم میشود.

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

**سلیمان میرزا** - بنده این پیشنهاد چنانکه با پیشنهاد اول راجع به اختصاص دادن به نقط هم مخالف بودم باز هم مخالفم تازه می بینم که جلسات مجلس بیک قانون مخصوص معین شده مثلاً هفته دو روز برای فلان قانون خصوصاً ولی بنده عقیده ام بر این است چنانکه در سابق هم معمول بوده دو روز مطلقاً برای لوایح قانونی معین شود و چون اختیار تعیین جلسه با خود آقایان است هر قانونی را که هم مترادستند پیشنهاد بفرمایند آن مطرح می شود و انحصار بیک قانون را مناسب نمی دانم شاید تا هفته آتی به یک قسمت از قانون استخدام که باقی مانده است حاضر شود یا قانون راجع بقضات و اعضاء معاکم یا معاکمه وزراء که هیچوقت نخواهد آمد آمد حاضر شود یا قانون معیزی و سایر قوانین حاضر شده و بخواهد بمجلس بیاید باین وضعیکه ما خواسته باشیم یکی دو جلسه را انحصار بدهیم که فلان قانون مطرح شود آنوقت آن قوانین دیگر را چه کنیم و این هیچ ترتیب خوبی نیست و هر وقت اکثریت مجلس خواست در هر دقیقه می تواند دستور را تغییر بدهد اگر مقصود آقای محقق العلماء هم از این پیشنهادی که کرده اند این است که قانون انتخابات مطرح شود ممکن است فقط پیشنهاد فرمایند مثلاً در جلسه فردا جزء دستور شود و البته اکثریت مجلس که رأی داد جزء دستور خواهد شد والا اگر بخواهیم

فرضاً دو روز را انحصار بدهیم بقانون انتخابات یا قانون شورای دولتی این امتیازات کدر کمیسیون فوائد عامه مثل امتیاز کبریت سازی و امتیاز چراغ برق و امتیاز کاغذ سازی هست اینها چه وقت باید مطرح شود بعقیده بنده باید دو روز را برای عموم قوانین معین کنند هر قانونی را که اکثریت مجلس تصویب کرد که مطرح شود آن را مطرح کنند

رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - آنچه من از فرمایشات شاهزاده سلیمان میرزا فهمیدم ایشان مخالف با من و من مخالف با ایشان نبودم مسئله مانع الجمع نیست بنده عرض میکنم یا زده ماه است که اثری از قانون انتخابات نیست و باید جزء دستور شود حالا میخواهند آنرا جزو لوایح در دستور بگذارند بنده عرضی ندارم

رئیس - پس پیشنهاد خود را مسترد می دارید؟

محقق العلماء - مسترد نمیکنم فرض میکنم مانع الجمع نیست

رئیس - رأی میگیریم پیشنهاد آقای محقق العلماء آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد موضوع مذاکرات جلسه فردا: اولاً بودجه وزارت خارجه ثانیاً لایحه که آقا سید فاضل فرمودند راجع باقا محمد جعفر اصفهانی

آقای سهام السلطان.

(اجازه)

سهام السلطان - چنانکه شاهزاده سلیمان میرزا یاد آوری کردند خوب است کمیسیون بودجه تشکیل شده و یک نفری را برای دفاع از بودجه وزارت خارجه معین کنند

آقا سید فاضل - بنده حاضریم سهام السلطان - کمیسیون باید معین کند و نیز بعضی لوایح مختصر دیگری در کمیسیون بودجه هست که راپورت آنها را داده اند و باید مطرح شود که هر چه زود تر تکلیف مردم معلوم گردد

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

حاج میرزا مرتضی - مطلب بنده را حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند (لایحه راجع باستعفای اعضای رسیدگی به مهاجرین ارومیه قرائت شد)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی. ما امضاء کنندگان ذیل بواسطه بعضی ملاحظات و عدم مساعدت در پیشرفت اصلاحات مرجوعه از کمیسیون مطالعه باوضاع مهاجرین ارومیه استعفاده و تقاضا داریم در صورت لزوم اشخاص دیگر انتخاب شوند. نمایند -

گان آذربایجان عضو کمیسیون. حاج سید المحققین. معتمدالتجار. طباطبائی تبریزی محمد ولی. ابراهیم فیوضات (تقاضا نامه از طرف آقای آقا سید فاضل بشرح ذیل قرائت شد)

مقام مقدس مجلس شورای ملی. نظر باینکه در سال گذشته در جریده ستاره ایران یک مطلب کذب محقق و محقق کذب و افتراضیه بر علیه داعی نشر داد و مجلس مقدس کمیونی در این باب تشکیل داد و بالاخره داعی وزارت جلیله عدلیه بترتیب قانونی تظلم و مراجعه نموده خواهشمند مجلس مقدس راپورت قضیه را از وزارت عدلیه بخواهند تا معلوم شود که فقط و فقط افتراء و کذب محض و محض کذب بوده

سید فاضل کاشانی رئیس - آقای آقا سید فاضل (اجازه)

**آقا سید فاضل** - بنده علی القانون همانطوری که یارسال در مجلس علنی عرض کردم که این مسئله کذب محض و محض کذب بود موافق قوانین جاریه بعدلیه مراجعه کردم و پس از مخارجات زیاد بحمد الله معلوم شد که فقط یک آتتريك بر علیه بنده بود و قضیه کذب محض بوده باینجهت تقاضا دارم آن راپورتیکه از عدلیه آمده عیناً در مجلس خوانده شود (مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس مؤتمن الملك جلسه ۲۱۴

**صورت مشروح مجلس یوم شنبه دلو سنه ۱۳۰۱ برابر هفتم جمادی الثانیه هزار و سیصد و چهل و یک**

مجلس یک ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید (صورت مجلس یوم سه شنبه سوم دلو را آقای امیر ناصر قرائت نمودند)

رئیس - آقای امین الشریعه (اجازه)

**امین الشریعه** - آقای سعادت را غایب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان مریض بستری و مشغول معالجه هستند خوب است اصلاح شود.

رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد)

رئیس - برای امروز دستوری معین نشده اگر آقایان موافق باشند لایحه گل سرخ جزو دستور امروز شود.

(مخالفی نبود) (ماده اول لایحه گل سرخ را آقای امیر ناصر بشرح ذیل قرائت نمودند)

ماده اول - وزارت فوائد عامه مجاز است امتیاز انحصاری و فروش خاک اکسید و فوسفات (خاک قرمز) واقع در جزایر هرمز و قشم لارک. هنگام را با آقای حاج معینالتجار بوشهری واگذار نماید.